دیدگاه

پیدا و پنهان سومین دور مذاکرات ایران و آمریکا

گروه دیپلماسی - علی ودایع: مسقط شهری آرام است. سلطان میانجی در قلب خاورمیانه و التهاب‌های بی‌پایان غرب آسیا، بازی متفاوتی را دنبال می‌کند. ذهن بخش بزرگی از رسانه‌ها درگیر فرم و محل چانه‌زنی‌ها شده اما مهم اتفاقاتی است که پشت درهای بسته و سکوت رادیویی رخ می‌دهد. طرفین در نقطه برخورد می‌خواهند فرصت دیپلماسی را برای حل و فصل اختلافات امتحان کنند و عمان نقش واسطه معتمد را ایفا می‌کند.

گرمای بهاری مسقط در روز شنبه میزبان مذاکراتی داغ و جدی بین طرفین بود. اگرچه خبر انفجار تلخ بندرشهید رجایی بندرعباس سرخط رسانه‌های را تحت‌الشعاع قرار داد اما همچنان نگاه‌ها معطوف به نشست مسقط و سومین دور چانه‌زنی‌های تهران و واشنگتن است.

براساس برآوردها طرفین در یک روند «نسبتا مثبت» تاکنون مشغول چانه‌زنی درباره کلیات بوده‌اند؛ وضعیتی که امکان ورود به مذاکرات فنی را فراهم کرده‌است. مکانیسم مذاکرات ضمن ادامه بحث درباره موضوعات کلان، موضوعات جزئی را در دستور کار قرار داده است. افزایش اعضای تیم ایرانی و آمریکایی برای مذاکرات همزمان با معرفی مسئولین فنی مذاکرات یک پیام مشخص دارد؛ چانه‌زنی‌ها با جدیت درحال پیشرفت است اما قطعا اختلافاتی بین طرفین وجود دارد.

«بدر البوسعیدی» وزیرامورخارجه عمان با اشاره به اینکه دو طرف درباره «اصول اساسی، اهداف و نگرانی‌های فنی» یکدیگر گفت و گو کردند اعلام کرد که دیدار بعدی هیات‌های ایرانی و آمریکایی برای روز شنبه سوم می (۱۳ اردیبهشت) برنامه ریزی شده است. منابع رسانه ای می‌گویند که چهارمین دور از رایزنی‌های غیرمستقیم دو کشور با میانجی‌گری وزیر خارجه عمان در کشوری اروپایی برگزار خواهد شد.گفته شده که در دور بعدی مذاکرات احتمالا با حضور کارشناسان اتمی همراه می‌شود.

در میان مواضع صریح تهران چند نکته ویژه وجود دارد؛این که ایران خواهان برچیده شدن همه تحریم‌های خصمانه غرب است. ایران همچنین حاضر نیست از حق غنی‌سازی عقب نشینی کند اما طبق روال اعتمادسازی که در گذشته نیز دنبال می‌کرد، با حضور بازرسان آژانس بین المللی انرژی اتمی اعمال شود. تهران در واکنش به نقض برجام توسط طرف‌های غربی و در اقدام گام به گام سطح نظارتی آژانس را کاهش داده است. «جنگ روایت‌ها» در معادله پیچیده ای که ترسیم شد، نقشی ویژه دارد. رسانه‌های عمدتا غربی با بازی «گداخت و فریز» در چارچوب مواضع سینوسی ایالات متحده تلاش می‌کنند جامعه ایران را هدف قرار دهند. «فوریت بخشی مصنوعی» به اخبار و گزارش‌ها پیرامون مذاکرات و بازی با «جزئیات فنی» یک فرآیند پیچیده عملیات روانی است. همزمان «منبع آگاه» اگرچه یک فرآینده عرفی در رسانه‌های جهان محسوب می‌شود اما خبرهای ضد و نقیض در راستای افزایش فشار و بالابردن سطح مطالبات را دنبال کرده اند. ناگفته نماند که «عنصر زمان» یک مساله ویژه برای طرفین است اما واشنگتن تلاش می‌کند از این وضعیت برای تحت فشار قرار دادن تهران استفاده کند. مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا در حال شکل و فرم گیری منسجم است. تضاد منافع و دیدگاه، پارازیت اسرائیل و جنگ طلبان، بازی تروئیکای اروپایی و انسجام شرکای شرقی مولفه‌هایی محسوب می‌شود که به دنبال تاثیرگذاری روی «ابتکار مسقط» هستند. در مسیر پیچیده مذاکرات غیرمستقیم، میزان جدیت طرف آمریکایی و پذیرش حقوق ایران مسیر رسیدن به یک توافق را هموار می‌کند.

استراتژیک

صادرات نفت آذربایجان به اسرائیل از مسیر ترکیه

گزارش یک رسانه عبری حاکی است که برخلاف تصمیم رسمی ترکیه مبنی بر قطع کامل روابط تجاری با رژیم صهیونیستی، صادرات نفت آذربایجان به سرزمین‌های اشغالی همچنان از طریق بنادر ترکیه در جریان است.

روزنامه صهیونیستی «گلوبس» فاش کرد که با وجود اعلام رسمی قطع تمامی روابط تجاری ترکیه با رژیم صهیونیستی در پی تجاوزات تل‌آویو علیه نوار غزه، روند صادرات نفت جمهوری آذربایجان به این رژیم از مسیر ترکیه همچنان ادامه دارد.

این رسانه به نقل از محافل رسمی صهیونیستی فاش کرد که نفت خام از طریق خط لوله باکو-تفلیس-جیهان به بندر جیهان در ترکیه منتقل شده و از آنجا با نفتکش به بندر حیفا در سرزمین‌های اشغالی صادر می‌شود. در ژانویه سال گذشته، تل‌آویو با واردات بیش از ۵۲۳ هزار تن نفت خام به ارزش نزدیک به ۲۹۷ میلیون دلار، بزرگ‌ترین واردکننده نفت جمهوری آذربایجان بود.

بر اساس این گزارش، جمهوری آذربایجان یکی از مهم‌ترین تأمین‌کنندگان نفت رژیم صهیونیستی به‌شمار می‌رود و در کنار آن قزاقستان و نیجریه نیز نقش دارند. گلوبس تصریح کرد که تداوم صادرات نفت به اسرائیل ناشی از منافع راهبردی ترکیه با جمهوری آذربایجان است و نه ناشی از روابط ترکیه با تل‌آویو. طبق این گزارش، روابط گسترده و تاریخی میان آنکارا و باکو، که بر مبنای شعار «یک ملت، ۲ دولت» شکل گرفته، عامل اصلی ادامه همکاری‌های نفتی در این مسیر ارزیابی شده است. در همین حال، روابط نزدیک «الهام علی‌اف» رئیس‌جمهور آذربایجان با «بنیامین نتانیاهو» نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی و «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهور ترکیه نیز در تحکیم این مناسبات نقش داشته است. از سوی دیگر، گلوبس تأکید کرده است که رژیم صهیونیستی در سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین صادرکنندگان تجهیزات نظامی به جمهوری آذربایجان تبدیل شده است. فروش پهپادهای «هاروب»، موشک‌های «لورا»، سامانه پدافند هوایی «باراک ام‌ایکس» به ارزش ۱.۲ میلیارد دلار در نوامبر گذشته و همچنین فروش ۲ ماهواره به ارزش ۱۲۰ میلیون دلار در اکتبر، از جمله مهم‌ترین قراردادهای منعقده در این حوزه بوده است.

این در حالی است که ترکیه در دوم مه سال گذشته به طور رسمی قطع کامل روابط تجاری با رژیم صهیونیستی را اعلام و تأکید کرده بود که بازگشت به وضعیت پیشین تنها در صورت تضمین تداوم ارسال کمک‌های بشردوستانه به نوار غزه امکان‌پذیر خواهد بود.

رجب طیب اردوغان در همان مقطع اعلام کرد که هدف از این تصمیم فشار به رژیم صهیونیستی برای توقف حملات به غزه است و تصریح کرد که ترکیه به دنبال درگیری یا دشمنی با هیچ کشور و طرفی در منطقه نیست.

وی همچنین افزود که حجم تجارت سالانه میان ترکیه و رژیم صهیونیستی ۹.۵ میلیارد دلار بود که پس از اتخاذ این تصمیم، این میزان به صفر کاهش یافته است. طبق گزارش گلوبس، با این حال، شواهد موجود نشان می‌دهد که علی‌رغم مواضع اعلامی مقامات ترکیه، همکاری‌های اقتصادی به ویژه در زمینه انرژی میان ترکیه و رژیم صهیونیستی همچنان ادامه داشته و اظهارات رسمی فاقد تطبیق کامل با واقعیت‌های میدانی است.

اکونومیک

رشد گردشگری بین ایران و روسیه

وزیر انرژی روسیه اعلام کرد که رشد گردشگری میان روسیه و ایران در سال ۲۰۲۴ نسبت به سال قبل از آن، ۵۲ درصد افزایش یافت.

به گزارش تاس، «سرگئی سیویلیف» وزیر انرژی روسیه در مصاحبه ای با شبکه تلویزیونی «راشا تودی» تصریح کرد که این رشد ۵۲ درصدی، یک دستاورد بزرگ به شمار می‌رود.

سیویلیف خاطرنشان کرد که بدون وقفه میان دو کشور ترافیک هوایی پرترددی وجود دارد. از سویی دیگر برای گروه‌های گردشگری نیز امکان سفر بدون نیاز به صدور روادید وجود دارد که این عوامل باعث افزایش گردشگری میان روسیه و ایران شده است. وزیر انرژی روسیه افزود: «فکر می‌کنم ظرفیت این جریان گردشگری هنوز به پایان نرسیده و در سال‌های آینده نیز ما شاهد افزایش گردشگران خواهیم بود.» وی همچنین اظهار داشت که حجم معاملات تجاری با جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۲۴ بالغ بر ۴.۸ میلیارد دلار بوده است. سیویلیف تاکید کرد که حجم معاملات تجاری با تهران در حال حاضر در سطح بسیار بالایی قرار دارد و همچنان نیز تمایلاتی برای رشد و افزایش روابط اقتصادی میان دو کشور وجود دارد. وزیر انرژی روسیه افزود: «روسیه محصولات کشاورزی، فلزات و الوار ایران را تامین و ایران نیز به نوبه خود محصولاتی همچون میوه و سبزیجات و محصولات شیمیایی را به روسیه صادر می‌کند. این سیاستمدار ارشد روس در ارتباط با همکاری‌های آموزشی میان دو کشور اذعان داشت که در حال حاضر حدود ۹ هزار ایرانی در موسسات آموزشی روسیه تحصیل می‌کنند. وی تاکید کرد: «فعالیت‌های ما تنها منحصر به آموزش به دانشجویان ایرانی نیست، بلکه ما به طور مستقیم با دانشگاه‌های ایران نیز قراردادهای همکاری داریم و تا کنون بیش از ۳۰۰ سند همکاری آموزشی میان دانشگاه‌های دو کشور به امضا طرفین رسیده‌اند.

جامعه جهانی به انفجار بندرشهید رجایی واکنش نشان داد

همدردی کشورهای مختلف با ایران

در پی حادثه انفجار در بندر شهید رجایی بندرعباس و کشته و مجروح شدن تعدادی از هموطنان؛ مقامات کشورهای مختلف جهان با صدور پیام‌های جداگانه ای با رهبری؛ دولت و ملت ایران ابراز همدردی کردند.

انفجار بزرگی که روز شنبه، ۶ اردیبهشت ۱۴۰۴ در بندر شهید رجایی بندرعباس به وقوع پیوست، تاکنون ۲۸ کشته، ۶ مفقودی و ۸۰۰ مجروح برجا گذاشته است .بر اساس گزارش‌های اولیه، تیم‌های امدادی و نیروهای امنیتی در محل حضور دارند و عملیات بررسی و امدادرسانی در حال انجام است؛ تحقیقات جهت مشخص شدن ابعاد این حادثه همچنان ادامه دارد.

رئیس‌جمهور دستور بررسی سریع موضوع این حادثه را صادر کردند و هم‌اکنون وزیر کشور به نمایندگی از شخص پزشکیان در بندر عباس حضور دارد؛ همچنین وزیر راه و شهرسازی و سرپرست سازمان بنادر و دریانوردی نیز در این بندر استقرار یافته‌اند.

در این گزارش واکنش کشورهای مختلف جهان نسبت به حادثه دلخراش بندرعباس در قالب «ابراز همدردی و آمادگی آنها برای کمک به حادثه دیدگان» را مرور کرده ایم.

ابراز همدردی سازمان ملل با مردم و دولت ایران درپی انفجار بندرعباس

سازمان ملل متحد در پی انفجار بزرگ بندر شهید رجایی، با مردم و دولت ایران ابراز همدردی کرد و تسلیت گفت.

«استفان دوجاریک» سخنگوی سازمان ملل متحد شنبه شب به وقت محلی در گفت‌و گو با ایرنا درباره انفجار روز شنبه در بندر شهید رجایی بندرعباس ایران گفت: با کمال تاسف از تعداد زیاد قربانیان ناشی از انفجار ۲۶ در بندر شهید رجایی بندرعباس در جمهوری اسلامی ایران مطلع شدیم. دوجاریک تصریح کرد: مراتب تسلیت و همدردی خود را به خانواده‌های قربانیان، مردم و دولت جمهوری اسلامی ایران ابراز می‌کنیم و برای مجروحان آرزوی بهبودی عاجل داریم.

اعلام همدردی روسیه

«ولادیمیر پوتین» رئیس جمهوری روسیه در واکنش به حادثه مرگبار انفجار در بندر شهید رجایی، به رهبر معظم انقلاب، دولت و مردم ایران تسلیت گفت.

تاس گزارش داد که پوتین در پیامی که در تارنمای کرملین منتشر شده است، ضمن ابراز همدردی و تسلیت به حضرت آیت الله سید علی خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب و دکتر مسعود پزشکیان، رئیس جمهوری ایران و ملت، تصریح کرد که مسکو آماده است تا برای رفع عواقب و مشکلاتی که در پی این حادثه به وجود آمده است، اقدامات و کمک‌های لازم را انجام دهد.

در متن این پیام آمده است: «مراتب تسلیت صمیمانه ما را برای جانباختگان و ویرانی‌های گسترده ناشی از انفجار در بندر شهید رجایی بپذیرید و همچنین لطفاً مراتب همدردی و حمایت‌های ما را به خانواده‌های جانباختگان این حادثه برسانید. آرزوی شفای عاجل برای همه مجروحان داریم.»

همزمان با رئیس‌جمهوری روسیه، «ویاچسلاو والودین» رئیس دومای دولتی (مجلس سفلی) روسیه با ارسال پیامی به رئیس مجلس شورای اسلامی، مراتب تسلیت خود را به خاطر جان باختن افراد در حادثه انفجار بندر شهید رجایی ایران اعلام کرد.

آمادگی عربستان برای کمک به ایران

وزارت خارجه عربستان سعودی نیز در بیانیه‌ای ضمن تسلیت به مناسبت حادثه انفجار بندر شهید رجایی، تاکید کرد: آماده ارائه هر گونه کمک به برادران ایرانی هستیم.

پایگاه اطلاع رسانی وزارت خارجه عربستان گزارش داد که این کشور در این بیانیه حادثه انفجار در بندرعباس در جنوب ایران را که به کشته و زخمی شدن شماری از شهروندان ایرانی منجر شد را تسلیت گفت و با جمهوری اسلامی ایران اعلام همبستگی کرد.

اندوه ترکیه

وزارت خارجه ترکیه در پیامی در حساب کاربری خود در رسانه اجتماعی ایکس (توئیتر سابق) نوشت: با اندوه فراوان مطلع شدیم که در انفجاری در بندر شهید رجایی بندرعباس در استان هرمزگان ایران رخ داد، افراد بسیاری جان خود را از دست دادند و شمار دیگری نیز مجروح شدند. در ادامه این پیام آمده است: ما به خانواده‌های قربانیان و مردم ایران تسلیت گفته و آرزو می‌کنیم مجروحان این حادثه هر چه سریع‌تر بهبود یابند.

پیام تسلیت مقاومت

حزب‌الله لبنان با صدور بیانیه‌ای، ضمن ابراز همدردی عمیق با ایران، حادثه دردناک بندر شهید رجایی شهر بندرعباس را تسلیت گفت و بر ایستادگی خود در کنار جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد. از سوی دیگر، پایگاه اطلاع رسانی جبهه مردمی برای آزادسازی فلسطین گزارش داد که این جنبش فلسطینی در این پیام بر همبستگی، همدردی و ایستادگی خود در کنار ملت و نظام جمهوری اسلامی ایران تاکید و این حادثه دردناک و تلخ را تسلیت گفت. همزمان، پایگاه اطلاع رسانی کمیته‌های مقاومت فلسطین گزارش داد که این جنبش فلسطینی در این پیام درگذشت شماری از شهروندان در این حادثه تاسف بار را به مقامات و ملت ایران تسلیت گفت و برای زخمی‌های این حادثه شفای عاجل مسالت کرد.همچنین حماس با صدور بیانیه‌ای رسمی اظهار تاسف کرد. جنبش حماس همراهی و همبستگی کامل خود با جمهوری اسلامی ایران، رهبران، دولت و مردم این کشور در پی انفجار تاسف بار در بندر شهید رجایی شهر بندرعباس را اعلام می‌کند. پایگاه خبری صوت القدس گزارش داد که جنبش جهاد اسلامی فلسطین در بیانیه ای وقوع انفجار در بندر شهید رجایی بندر عباس را که منجر به جان باختن و زخمی شدن تعدادی از شهروندان ایرانی شد، به رهبر معظم انقلاب و ملت ایران تسلیت گفت و همدردی خود را ابراز کرد.

همدردی عراق با ایران

خبرگزاری عراق (واع) گزارش داد که وزارت امور خارجه عراق در بیانیه‌ای در پی وقوع حادثه انفجار در بندر شهید رجایی بندر عباس، با جمهوری اسلامی ایران ابراز همدردی کرد.در این بیانیه آمده است: جمهوری عراق ضمن ابراز تسلیت به دولت و ملت ایران، بر ایستادگی در کنار آن‌ها در این لحظات دردناک تأکید و همدردی عمیق خود با خانواده‌های قربانیان را اعلام می‌کند و برای زخمی‌های این حادثه نیز شفای عاجل آرزو می‌کند.

وزارت امور خارجه عراق همچنین بر ضرورت تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای مقابله با چالش‌های فوری تأکید و آمادگی خود را برای ارائه هر گونه کمک جهت کاهش اثرات این فاجعه اعلام کرد. «نیچیروان بارزانی» رئیس اقلیم کُردستان عراق در پیامی حادثه انفجار بندر شهیدرجایی در شهر بندرعباس را به رهبری جمهوری اسلامی، مردم ایران و خانواده و بستگان قربانیان تسلیت گفت.

اندوه قطر

«شیخ تمیم بن حمد آل ثانی» امیر قطر در پیامی حادثه دلخراش بندرعباس را به مسعود پزشکیان رئیس جمهور تسلیت گفت. خبرگزاری رسمی قطر (قنا) گزارش داد که شیخ عبدالله بن حمد آل ثانی معاون امیر قطر و شیخ محمد بن عبدالرحمن بن جاسم آل ثانی نخست وزیر و وزیر خارجه قطر نیز در پیام‌هایی جداگانه، حادثه انفجار در بندر شهید رجایی را تسلیت گفتند.

اعلام همبستگی کشورهای حاشیه خلیج فارس

وزارت خارجه امارات متحده عربی در بیانیه‌ای همبستگی قاطع خود را با دولت و مردم ایران اعلام کرد. در این بیانیه آمده است: امارات متحده عربی تاسف عمیق خود را نسبت به وقوع حادثه انفجار در بندر شهید رجایی ابراز کرده و به بازماندگان جان باختگان تسلیت می‌گوید.

خبرگزاری رسمی بحرین هم گزارش داد که وزارت خارجه بحرین در بیانیه ای ضمن ابراز همدردی با ملت و دولت ایران، کشته و مجروح شدن تعدادی از شهروندان ایرانی در انفجار بندر شهید رجایی را تسلیت گفت.

در بیانیه وزارت خارجه کویت که در پایگاه اطلاع رسانی آن منتشر شد، آمده است که این وزارتخانه در پی انفجار رخ داده در بندر شهید رجایی در بندرعباس که منجر به جان باختن تعدادی از افراد و زخمی شدن صدها نفر دیگر شد، مراتب همدردی و همبستگی دولت کویت را با جمهوری اسلامی ایران ابراز می‌کند.

ایستادگی پاکستان کنار مردم ایران

«محمد مدثر تیپو» سفیر پاکستان در ایران ضمن صدور پیامی با ابراز همدردی با دولت و ملت ایران، تاکید کرد: پاکستان در کنار ایران خواهد بود. وی در پیامی در حساب کاربری خود در رسانه اجتماعی ایکس (توئیتر سابق) با ابراز تأسف عمیق خود نسبت به وقوع این حادثه، نوشت: «این حادثه دل‌های ما را نیز به درد آورد.»

تاسف اردن

خبرگزاری رسمی اردن (پترا) گزارش داد که وزارت خارجه و امور مهاجران اردن در این پیام کشته و زخمی شدن شماری از شهروندان در حادثه انفجار بندر شهید رجایی بندرعباس را به جمهوری اسلامی ایران تسلیت گفت. سخنگوی وزارت خارجه اردن نیز بر همدردی و همبستگی کامل این کشور با ایران در این حادثه دردناک تاکید کرد.

تسلم ژاپنی‌ها

«تاماکی تسوکادا» سفیر ژاپن در پیامی ضمن ابراز همدردی با دولت و ملت ایران، مراتب تسلیت صمیمانه خود را به خانواده‌های داغدار ابراز کرد. تسوکادا در پیامی در حساب کاربری خود در رسانه اجتماعی اینستاگرام نوشت: با نهایت تاثر و تاسف، خبر ناگوار زخمی شدن و جان باختن شمار زیادی از انسان‌ها در پی حادثه دلخراش انفجار اخیر در بندرعباس را دریافت کردم.

تسلیت آمریکای لاتین به ملت و دولت ایران

«برنو رودریگز پاریلا» وزیر خارجه کوبا به دنبال وقوع حادثه انفجار در بندر شهید رجایی بندر عباس در پیامی به ملت و دولت ایران تسلیت گفت. رودریگز پاریلا در پیامی در کانال تلگرام خود نوشت: ما مراتب تسلیت عمیق خود را به ملت و دولت ایران به خاطر انفجاری که در بندر شهید رجایی در جنوب این کشور رخ داد، ابراز می‌کنیم و به خانواده‌های درگذشتگان و مجروحان این حادثه تسلیت می‌گوئیم.

از سوی دیگر، خبرگزاری پرنسا لاتینا گزارش داد که در چارچوب واکنش‌های بین‌المللی به حادثه ناگوار انفجار در بندر شهید رجایی بندرعباس، دولت نیکاراگوئه در بیانیه‌ای خطاب به حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی و مسعود پزشکیان رئیس‌جمهوری کشورمان اعلام کرد: مراتب عمیق تسلیت و همدردی خود را به مناسبت جان‌باختن جمعی از مردم و آرزوی شفای عاجل برای بیش از ۷۰۰ مجروح حادثه انفجار در بندر شهید رجایی در بندرعباس را ابراز می‌داریم.

کاراکاس هم با صدور بیانیه‌ای اعلام کرد:جمهوری بولیواری ونزوئلا عمیقاً با ملت و دولت برادر جمهوری اسلامی ایران در این واقعه تأسف بار ابراز همدردی می‌کند.

شورای آتلانتیک بررسی کرد

جنگ داخلی در سیاست خارجی ترامپ

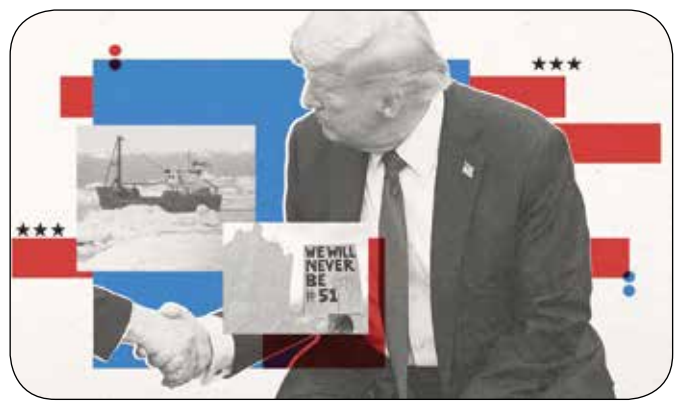

شورای «آتلانتیک» در گزارشی نوشت: اگر قرار بود تنها یک چیز در مورد دور دوم ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ مسلم باشد، این بود که او قصد دارد پرونده ایران را با جدیت بیشتری دنبال کند.

ترامپ هفت سال پیش زمانی که آمریکا را از توافق هسته‌ای خارج کرد و تحریم‌ها علیه ایران را دوباره افزایش داد، اعلام کرد «توافق هسته‌ای با ایران یکی از بدترین و یک‌طرفه‌ترین معاملاتی است که ایالات متحده تاکنون وارد آن شده». با این حال، ترامپ در چند ماه اخیر در قبال ایران از خود نرمش نشان داده است؛ اگرچه او بارها ایران را به حمله نظامی تهدید کرده ولی به‌روشنی نشان داده که ترجیح می‌دهد اختلافات را از طریق دیپلماتیک حل کند. در یک ماه گذشته، ایران و آمریکا وارد مذاکراتی شده‌اند که هدف آن دستیابی به توافق هسته‌ای جدیدی است که به نظر می‌رسد شبیه به توافق اولیه باشد. این رویکرد، به‌طور غیرمنتظره‌ای از سوی برخی مقامات سابق دولت اوباما و بایدن مورد تمجید قرار گرفته و در عین حال باعث نگرانی بسیاری از محافظه‌کاران شده است.

«مایکل دوران»، تحلیلگر طرفدار ترامپ در امور خاورمیانه، هشدار داده است که «این توافق جدید قابلیت‌های بالقوه تسلیحات هسته‌ای ایران، سانتریفیوژها، تخصص علمی، و سایت‌های کنترل‌نشده را حفظ خواهد کرد و به این ترتیب امکان بازسازی سریع در آینده را فراهم می‌کند». او این طرح پیشنهادی را بازگشت به «سرزمین اوباما» نامیده است.

چرخش سیاست خارجی ترامپ در قبال ایران نتیجه یک کشمکش پشت‌پرده برای کنترل سیاست خارجی دولت ترامپ است. امروزه، بسیاری از چهره‌های سرشناسی که در دوره اول ترامپ نقش کلیدی در سیاست خارجی دولت او داشتند دیگر حضور ندارند، از جمله «جرد کوشنر» دامادش، «مایک پمپئو» وزیر خارجه، «نیکی هیلی» سفیر آمریکا در سازمان ملل، «برایان هوک» مدیر برنامه‌ریزی سیاسی، «جیسون گرینبلات» نماینده ویژه در خاورمیانه و «دیوید فریدمن» سفیر آمریکا در اسرائیل. بسیاری از کارمندان دوره اول ریاست جمهوری ترامپ نیز یا به این دولت راه نیافته‌اند یا اگر هم راه یافته‌اند، اخراج شده‌اند. علت این دگرگونی روشن است، در سال ۲۰۱۶ ترامپ انتظار پیروزی در انتخابات را نداشت، برای اداره کشور آماده نبود و شبکه‌ای از نیروهای حرفه‌ای را اطراف خود نداشت تا دولت را در اختیار بگیرند. این خلأ به گروه کوچکی از افراد در حلقه اطراف رئیس‌جمهور، برخی از محافل سنتی جمهوری‌خواه و برخی از دوستان شخصی ترامپ فرصت داد که نفوذ چشمگیری بر سیاست‌گذاری او از جمله در خاورمیانه داشته باشند. آن‌ها در اتخاذ تصمیماتی مانند مانند توافق‌های ابراهیم و ترور سردار سلیمانی که منطقه را دچار دگرگونی کرد نقش مستقیم داشتند. اما در سال ۲۰۲۵، ترامپ با تیمی وارد کاخ سفید شد که خود به چند جناح رقیب تقسیم شده‌اند و هرکدام سیاست رئیس‌جمهور را به سمتی می‌کشند.

این بازیگران شامل، «استیو ویتکوف»، نماینده ویژه ترامپ در خاورمیانه که به‌عنوان ابزار چندمنظوره شخصی رئیس‌جمهور به حل منازعات در اوکراین، غزه و ایران اعزام شده است. ویتکوف که یک سازنده املاک بدون سابقه دیپلماتیک است، اما یک سرمایه کلیدی دارد، اعتماد رئیس‌جمهور.

«آدام بوهلر»، نماینده ویژه دولت در امور گروگان‌ها نیز ارتقای مقام یافته است. او اخیراً مستقیماً با حماس مذاکره کرد، حرکتی که شکستی دیپلماتیک بود، اما از سیاست سنتی آمریکا فاصله چشمگیری داشت که اسرائیل را نگران کرد. این افراد تقریباً مستقل عمل می‌کنند و مستقیماً از ترامپ دستور می‌گیرند.

در عین حال، «مارکو روبیو» وزیر خارجه «مایکل والتز» مشاور امنیت ملی و «مورگان اورتگاس» معاون ویتکوف، نماینده سیاست‌های سنتی جمهوری‌خواهان در عرصه خارجی هستند. آن‌ها به ایران بدگمان‌اند و تمایل دارند فشار بیشتری بر آن وارد کنند. این چهره‌ها با نئوانزواطلبان داخل دولت به رهبری ونس معاون رئیس‌جمهور که خواهان عقب‌نشینی آمریکا از امور جهان پس از دهه‌ها جنگ‌های بی‌نتیجه هستند در تضادند. متحدان داخلی ونس در این مسیر شامل «دونالد ترامپ جونیور» و «تولسی گابارد» رئیس اطلاعات ملی هستند. در بیرون، ونس مورد حمایت طیفی از چهره‌های افراطی راست، از جمله «تاکر کارلسن» مجری سرشناس محافظه‌کار قرار دارد؛ کسی که تلاش کرده آمریکا را از متحدان سنتی اروپایی‌اش جدا و به سمت روسیه ولادیمیر پوتین سوق دهد، و لفاظی‌های توطئه‌آمیزش علیه «جنگ‌طلبان» و «نئومحافظه‌کاران» به نوعی حملات رمزآلود علیه بازیگران یهودی تبدیل شده که کشور را علیه منافع ملی‌اش سوق داده‌اند. مقامات دولت به‌صورت علنی بر هماهنگی کامل در سیاست خارجی تأکید می‌کنند، اما در پشت‌صحنه، واقعیت کاملاً متفاوت است. شکاف‌های درون تیم ترامپ در گفت‌وگوی گروهی «سیگنال» که به اشتباه «جفری گلدبرگ» سردبیر آتلانتیک در آن اضافه شده بود، آشکار شد. در آن، ونس آشکارا با حملات هوایی ترامپ علیه حوثی‌های یمن مخالفت کرد و گفت که حملات این گروه به کشتیرانی بین‌المللی، مشکل اروپا است، نه آمریکا. در واقع، وقتی درک کنیم که درون دولت ترامپ یک جنگ پنهان جریان دارد، بسیاری از تحولات عجیب دیگر نیز منطقی‌تر می‌شوند.

پولیتیک

پیامد مذاکرات ایران و آمریکا برای اسرائیل

حییم رامون، عضو سابق کنست در تحلیل خود در معاریو اذعان کرد که تنها دستاورد تلاش نتانیاهو از تحت فشار گذاشتن ترامپ برای خروج یکجانبه از توافق برجام، آسیب به امنیت رژیم صهیونیستی بود. (رژیم) اسرائیل نه تنها نباید بر برچیده شدن تأسیسات هسته‌ای ایران تأکید کند، بلکه باید با عبرت از پیامد اقدام گذشته بر این مذاکرات اثرگذار باشد و سبب شود آمریکا به توافقی بهتر از برجام با ایران برسد.

حییم رامون در گزارشی تحلیلی در روزنامه معاریو به بررسی روند مذاکرات ایران و آمریکا و نیز تلاش بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر این رژیم برای شکست مذاکرات جاری پرداخت.

رامون در این گزارش تلاش نتانیاهو را بررسی کرد و نوشت: امروز به وضوح مشخص است که تلاش نتانیاهو در کارزار علیه توافق هسته‌ای ایران و آمریکا در زمان ریاست جمهوری باراک اوباما، فاجعه‌ای است که تنها تهران را به سلاح هسته‌ای نزدیک‌تر کرد و با این شرایط، تنها می‌توان امیدوار بود که دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا از گذشته درس گرفته باشد.

هفته گذشته در پی ادعای نیویورک‌تایمز مبنی بر قصد رژیم صهیونیستی برای حمله به تاسیسات هسته‌ای ایران، دفتر نخست‌وزیری این رژیم اعلام کرد که نتانیاهو بیش از یک دهه است که مبارزات جدی جهانی علیه برنامه هسته‌ای ایران را رهبری می‌کند و در این راستا، اقدامات آشکار و پنهان بی شماری را در این کارزار انجام داده است. با این حال، تنها ثمره کارزار این است که ایران امروز زرادخانه هسته‌ای ندارد.

بنا به ادعای رامون، در حال حاضر هیچ فاصله‌ای بین این بیانیه فخرفروشانه دفتر نخست‌وزیری و واقعیت تأسیسات هسته‌ای ایران وجود ندارد. در آن زمان، رئیس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در سفر به ایران ادعا کرد که این کشور از ساخت بمب هسته‌ای دور نیست و وزیر وقت امور خارجه آمریکا نیز در همین راستا گفت که ایران به طرز خطرناکی به سلاح هسته‌ای نزدیک‌تر شده است. وی افزود: به تعبیر نتانیاهو، ایران تنها یک قدم با بمب هسته‌ای فاصله دارد.

رامون گفت: زمانی که نتانیاهو در سال ۲۰۰۹ به قدرت بازگشت، ایران با بمب هسته‌ای فاصله زیادی داشت. بنابراین، از هر منظر، سیاست او در قبال برنامه هسته‌ای ایران یک شکست راهبردی است.

در این باره، از یک سو، نتانیاهو با تلاش فراوان هرگونه اقدام دیپلماتیک مهمی که ایران را از سلاح هسته‌ای دور کند، خنثی می‌کرد و از سوی دیگر، وی هرگز جرأت حمله نظامی به ایران را نداشت. وی بلافاصله پس از پیروزی در انتخابات ۲۰۰۹ اعلام کرد که اگر جهان نتواند برنامه هسته‌ای ایران را متوقف کند، (رژیم) اسرائیل تأسیسات غنی‌سازی اورانیوم ایران را بمباران خواهد کرد.

به نوشته رامون، نتانیاهو با این بیانیه از سیاست آریل شارون و ایهود اولمرت، نخست‌وزیران اسبق رژیم صهیونیستی منحرف شد. وی افزود: شارون و اولمرت به برنامه هسته‌ای ایران به عنوان یک مشکل جهانی می‌نگریستند و معتقد بودند که (رژیم) اسرائیل به تنهایی توانایی توقف آن را ندارد. به همین دلیل آن دو سیاست خود را بر ایجاد یک اتحاد نزدیک راهبردی با ایالات متحده بر این موضوع استوار کردند.

در همین ارتباط، نتانیاهو در اولین سال‌های پس از بازگشت به قدرت، بر گزینه نظامی علیه ایران تمرکز کرد. وی حدود ۱۰ تا ۱۳ میلیارد شِکِل برای توسعه توانمندی‌های نظامی با هدف حمله به پروژه هسته‌ای ایران صرف کرد، اما ترسید و دستور حمله نداد.

بر اساس گزارش رامون، این ایده که اسرائیل همان طور که تأسیسات هسته‌ای محدود عراق و سوریه را نابود کرد، توانایی نابودی گسترده برنامه هسته‌ای ایران دارد، اساساً ناقص است و قابل تکیه نیست. همان طور که مسؤولان نهادهای امنیتی و نظامی به نتانیاهو گفتند که بمباران تأسیسات، برنامه هسته‌ای ایران را از بین نمی‌برد و تنها یک سال تا دو سال فعالیت ایران را به عقب می‌اندازد.

در همین زمینه، مئیر داگان رئیس موساد با بمباران تأسیسات غنی‌سازی اورانیوم در ایران مخالفت کرد و گفت که تنها راه به تعویق افتادن توسعه برنامه هسته‌ای ایران از طریق عملیات‌های مخفیانه و ترور هدفمند است. به گفته رامون، موساد در عملیات مخفی خرابکاری یا ترور علیه برنامه هسته‌ای ایران به دستاوردهای فوق‌العاده‌ای دست یافت، و اقدام این سازمان با کمترین هزینه انجام شد.

با این حال، نتانیاهو پس از کنار گذاشتن گزینه نظامی که هرگز از آن استفاده نکرد، به سمت بهره‌برداری از گزینه سیاسی برای توقف برنامه هسته‌ای ایران تمایل پیدا کرد. در همین حال، در طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵، جامعه بین‌الملل به رهبری ایالات متحده، مذاکراتی را با ایران با هدف تدوین توافقی برای محدود کردن برنامه هسته‌ای این کشور در ازای لغو تحریم‌های اقتصادی انجام داد که در اواسط دهه ۲۰۰۰ علیه ایران اعمال و از سال ۲۰۱۰ به شدت تشدید شده بود. در این شرایط، نتانیاهو به جای پیوستن به جامعه بین المللی برای تدوین توافق هسته‌ای محدود و تلاش برای نفوذ و تأثیر در آن به گونه‌ای که منافع (رژیم) اسرائیل را تضمین کند، از همان ابتدا این ایده را رد کرد. وی پس از توافق، در اوایل سال ۲۰۱۵، بر خلاف میل باراک اوباما، رئیس جمهور اسبق آمریکا، و با پافشاری بر شکست این توافق، صدمات سیاسی و اقتصادی سنگینی را متوجه (رژیم) اسرائیل ساخت. به نوشته رامون، در آن زمان، ادعای نتانیاهو مبنی بر اعطای مجوز به ایران برای ساخت بمب هسته‌ای در پایان توافق، عوام فریبی کامل بود. زیرا توافق، دستیابی ایران به توانمندی برای ساخت بمب را برای مدتی طولانی به تع